

Põhja –Eesti Regionaalhaigla Onkoloogia-ja
Hematoloogiapolikliinik

Hematofiiliapatsientidele osutatavate teenuste vajadus polikliinikus

Kristiina Karp

Hemofiiliakabineti õde

Sissejuhatus

- Hemofiilia on pärilik vere hüübimissüsteemi haigus, mis mõjutab vere hüübimisomadusi. (VII,VIII ja IX f.def)
- Peamine läbimurre hemofiiliapatsientide ravis on toimunud juba 40 aastat tagasi esimese põlvkonna hüübimisfaktori kontsentraadi kasutuselevõttuga.
- Probleemiks on vähene tähelepanu hemofiilia patsientidele osutatavatele tervishoiuteenustele ja kehtestatud nõuete vastavusele, mis on enamasti seotud ravimite kõrge hinnaga ning valitsuse madala prioriteediga.

Hemofiilia hooldust ja ravi jälgivad organisatsioonid

World Federation of Hemophilia (WFH)

Üle 50a. arendanud ja täiendanud erinevaid veritsushaiguste ravi ja toimetulekuga seotuid programme

WFH võimaldab:

- spetsialistide arengut, edendades tervishoiutöötajate spetsialiseerumist,
- koolitusprogrammide korraldamist tõenduspõhiste juhiste alusel

---

European Haemophilia Consortsium (EHC)

- koondab Euroopa patsientide organisatsioone

European Association for Haemophilia and Allied Disorders (EAHAD)

- Kliinilise ravi edendamine
- hariduse ja tõenduspõhiste teadmiste propageerimine
- Tervishoiuteenuste kvaliteedi jälgimine, läbi andmete registreerimise **EUHANET**i programmi alusel.

Registreeritud Euroopa Hemofiiliaravikeskused EHTC/ EHCCC

- <http://www.euhonet.org/MappedCentres.aspx>
- Euroopa Hemofiiliaravikeskuste kaks liiki:

EHTC(European Haemophilia Treatment Centre)

Keskus kindlustab kohalikku igapäevast abi koostöös EHCCCga

EHCCC(European Haemophilia Comprehensive Care Centres)

Keskus kindlustab kõrgema taseme raviteenust ja hooldust kui kolmanda taseme haigla

Certification Count

EHCCC	68
EHTC	11
UNDER REVIEW	11

Applications By Country

United Kingdom	19
Germany	9
Portugal	7
Italy	6
France	6
Belgium	4
Switzerland	4
Netherlands	3
Spain	3
Czech Republic	3
Greece	3
Bulgaria	2
Austria	2
Sweden	2
Turkey	2
Ireland	2
Ukraine	1
Norway	1
Poland	1
Belarus	1
Finland	1
Georgia	1
Hungary	1
Macedonia	1
Malta	1
Romania	1
Serbia	1
Slovakia	1
Slovenia	1

Euroopa Hemofiilia-ravikeskuste ja kompleksravikeskuste sertifitseerimise tingimused

---

Hemofiiliahaigetele täieliku juurdepääsu tagamiseks kõikidele kliinilistele vajadustele ja vastavatele laboratoorsetele teenustele tuleb luua kompleksravi keskused:

- Comprehensive Care Centres (CCC)
- Haemophilia Treatment Centres (HTC)

EHTC

Ravikeskus kannab hoolt vähemalt 10 veritsushaiguse diagnoosiga patsiendi eest.

Ravikeskus kindlustab:

- Patsientide veritsushaiguse diagnoosi, ravi, jälgimist ja taastusravi
- Juurdepääsu ohutule, efektiivsele ja optimaalsele ravi tasemele.
- 24t juurdepääs erakorralisele abile
- Kindlustab baas diagnostikat ja monitooringut hüübivushäirete diagnoosimisel **labori toetusel**
- Rakendama vajadusel immuuntolerants-induktsioonravi (ITT) ja kontrollima veritsust

EHCCC-

Kannab hoolt vähemalt 40 veritsushaiguse diagnoosiga patsiendi eest

---

- Võimaldab 24t teenust kogunud personali poolt;
- võimaldab inhibiitorite ravi; omab juurdepääsu immuuntolerantsi teenusele,
- Kindlustab hemofiilia pt. ohutu ja efektiivse faktorikontsentraadi **kättesaadavuse**.

Täiskasvanud ja **eriti lapsed** peavad saama väikseima võimaliku patogeenide ülekanderiskiga ravimit;

EHCCC

- Omab laborit, mis allub välisele kvaliteedikontrollile;
- Omab 24t analüüsivõimekusega **laborit:**
  - haiguse diagnoosimine
  - Monitooring
  - inhibiitorite õigeaegne määramine
- Juurdepääs geneetikalaborile;
- Juurdepääs reumatoloogilistele ja/või ortopeedilistele teenustele;
- Juurdepääs hemofiiliahaigete probleemidest teadliku füsioterapeudi teenustele

Kättesaadav:

- Füsioterapeut
- Sotsiaaltöötaja
- Tegevusterapeut
- Psühholoog
- Hambatehnik
- on võimeline ennetavaks tegevuseks, eriti lastel ja muudel selleks vajalikel juhtudel; võimaldama sidemeid kogukonnaga
- läbi viima kliinilist auditeerimist; tagama meditsiiniõppe olemasolu; osalema teadustöös;
- omama kogemusi hemostaasi valdkonnas ja pidama kinni hemofiilia konsensuslikest ravijuhistest, mis peavad olema kättesaadavad igas Euroopa riigis.

Eesti populatsioon-1,32 milj

Kolm ravikeskust kaasasündinud veritsushaigustega patsientidele:

- SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
- SA Lastehaigla
- Tartu Ülikooli Kliinikum

Hemofiilia korral on verejooksu ilmingud otseselt seotud hüübimisfaktori tasemega veres:

Hüübimisfaktori tase on <1% Raske hemofiilia

Hüübimisfaktoritase on 1-5% Mõõdukas hemofiilia

Hüübimisfaktori tase on 5-40% Kerge hemofiilia

Eesti Hemofiilia A-74 (2012 a.)

Vanus	0-6	7-12	13-18	19-40	41-72
Kokku	8	3	15	33	15
Raske	3	1	6	12	5
Mõõdukas	1	1	3	9	6
Kerge	4	1	6	12	4

Eesti Hemofiilia B-8 (2012 a.)

Hemofiilia B	
Raske	4
Kerge	4

**Profülaktilisel ravil Hem.A -8
Hem.B -3**

Hemofiilia ravi põhimõtted

Optimaalne hemofiilia patsientide toimetulek sõltub:

- Verejooksu ennetamisest
- Liigeste ja lihaste kahjustuste ennetamisest
- Ravijärgsete tüsistuste vältimisest:
  - - Inhibiitorite tekkest
  - -Veretoodete kaudu levivate viirusinfektsioonide ennetamisest

Kuid nende eesmärkideni jõudmine eeldab tervishoiutöötajate poolt tõhusat ja järjepidevat meeskonnatööd

Multidistsiplinaarse meeskonnatöö põhimõtted

Hemofiiliapatsientidele osutavate eriarsti teenuste vajadus polikliinikus:

- 1x aastas ja lapsed iga 6 kuu tagant
- Hemofiiliaõe vastuvõtt: raske-ja mõõduka hemofiiliaga pt. 1x3 kuu jooksul,+ vastavalt vajadusele
- Kerge hemofiiliaga 1x aastas
- Hematoloogi vastuvõtt: raske-ja mõõduka hemofiiliaga patsiendid 2x aastas
- kerge hemofiilia korral 1x a. kui ei esine probleeme.

Hemofiiliapatsiendiga töötava vajaliku meeskonna profiil Euroopas

---

Hemofiiliat põdevate patsientide tõhus ravi, elukvaliteet ja toimetulek eeldab multidistsiplinaarset meeskonda ja head koostööd meeskonnas:

- Hematoloog
- ✓ Õde – koordineerija   **LABOR! 24/7**
- ✓ Füsioterapeut
- ✓ Tegevusterapeut
- ✓ Sotsiaaltöötaja
- ✓ Psühholoog

Samuti peaksid meeskonnas olema vajadusel konsultantidest:

- ✓ Ortopeed
- ✓ Reumatoloog
- ✓ Infektsionist
- ✓ Gastroenteroloog
- ✓ Geneetik
- ✓ Hambatehnik

Multidistsiplinaarse abi põhimõtted 1

Patsiendiõpetuse arendamine:

- lähtudes patsientide vajadustest

NB! Patsiendikesksus!

- oluline uurida patsientide patsiendiõpetuse vajadusi ja nende rahuldamise hetkeseisu

Probleemide väljaselgitamine, töötulemuste ja raviplaani hindamine on võimalik mitmete tõenduspõhiste hemofiiliaalaste kogumike abil mis jagunevad:

- Funktsionaalse ja füüsilise seisundi hindamise skoorid (HAL, Gilbert, HJHS, FISH)
- Veritsus probleemide hindamise skoorid

Mis jagunevad

- Üld-diagnostilised skoorid
- Sümptom-spetsiifilised

Ravi võimalus	Elukvaliteet
Ravimata, või ainult VKP	Surm alla 6-aastasena
FVIII kontsentraat 10-20 000 UI/pat/ aastas	Halvatud, vähenenud aktiivsus Tüsistused 20-eluaastatel
FVIII kontsentraat nõudmisel 30-50 000 UI/pat/aastas	Vähenenud aktiivsus Tüsistused 30-eluaastatel
Nõudmisel, vähene profülaktika 70-80 000 UI/pat/aastas	Võimaldab mõningat aktiivsust Tüsistused 40-eluaastatel
Profülaktika 0-15 aastasena 100-120 000 UI/pat/ aastas	Elu tavalise aktiivsusega ; ei esine ortopeedilisi kahjustusi, normaalne elu

Hemofiilia Eestis

Eesti hemofiiliaühing 1992a., liitus WFH-ga 1994.a

- 2011 a.51-liiget
- 2014 +30 liiget

Regulaarsed koosolekud ja suvelaagrid

Koostöö SA PERH,TÜK,SA Lastehaigla

Veritsushaiguste vastuvõtt (SA PERH) 1x kuus

- (vv.hemostasioloog+õde)
- Hemofiilia kabinet SA PERH al.2012 a
- Kaksikeskuse loomine Sept 2012. twinning Helsinki Univesity Central Hospital, heakskiidetud WFH poolt 2013a.-4a.projekt

Hemofiilia Eestis

Puudujäägid

- rFVIII hüvitamise taotlus tagasi lükatud Eesti Haigekassa poolt al. 2008. aastal (lastele), 2009 (patsientide igas vanuses), 2010,2011,2012,2013
- 2014.a faktori taotlemine retseptiravimina- otsus kaalumisel, võimaldab parandada faktori kättesaadavust pt. kaugematest piirkondadest
- Riikliku hemofiiliahaigete registri puudumine
- Hemofiilia pt. võimaldatud 2 operatsiooni aastas (erakorralisena +1)
- Hemofiilia pt.kindel hemostasioloog al. jaanuar 2015-ei ole otstarbekas?
- Hemofiilia õde?
- Hemofiilia õde +EKG
- Hemofiilia õde + tavavastuvõttud
- Hemofiilia õde +.....??

Hemofiilia Eestis

Tulemused

SA PERH Taastusravis teostatud füsioteraapia protseduurid hemofiiliahaigetele

Aasta	2010	2011	2012	2013	2014 Sept
Füsioteraapia	19	25	27	208	144

Hemofiilia Eestis

Tulemused

Dgn. A-hem. Raske 0%
27.a noormees enne ja pärast mõlema põlve
endoproteesimist – HAL küsimustik

Kasutatud kirjandus

- **Auerawald, G.**, (2009), Hemophilia prevent, Bremen, Germany

---
- **Calizzani, G., Candura, F., Giangrande, P., Menichini, I.**, (2013) European Guidelines for the Certification of Haemophilia Centres, European Haemophilia Network
- **Elektrooniline Riigi Teataja**, (2002). Õendusala erialade arengukavad 1. peatükk § 2. Sotsiaalministeerium, Tallinn.
- **Emerito-Carlos, R.M., Leonard, A.V.**, (2011) Current and Future Issues in Hemofilia care
- **Ladwig, G.B., Ackley, B.J.**, (2008). Guide to Nursing Diagnosis, St. Louis, Missouri: Mosby, Inc., an affiliate of Elsevier Inc.
- **World Federation of Hemophilia**, (2005) Guidelines for the Management of Hemophilia

Täna tähelepanu eest!

There is always a way.

